

હિસાબી પદ્ધતી/નામું – 301

અભ્યાસક્રમ – ધોરણ-12 માટે

નોંધ: 50 પ્રશ્નો સાથેનું એક પ્રશ્નપત્ર હશે જેમાંથી 40 પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવા જરૂરી છે.

બિન-નફાકારક સંસ્થાઓ અને ભાગીદારી પેઢીઓ માટે એકાઉન્ટિંગ

એકમ I: એકાઉન્ટિંગ - બિન-નફાકારક સંસ્થા માટે

- બિન-નફાકારક સંસ્થા: અર્થ અને ઉદાહરણો.
- આવકો અને જાવકો: ભંડોળ આધારિત અને બિન-ભંડોળ-આધારિત એકાઉન્ટિંગનો અર્થ અને ખ્યાલ.
- ઊપજ અને ખર્ચ ખાતાની તૈયારી અને વધારાની માહિતી સાથે રસીદ અને ચુકવણી ખાતામાંથી બેલેન્સ શીટ.

એકમ II: ભાગીદારી માટે એકાઉન્ટિંગ

- ભાગીદારી પેઢીના લક્ષણો પ્રકૃતિ: ભાગીદારી કરારનામું (અર્થ, મહત્વ).
- ભાગીદારી પેઢીના વાર્ષિક હિસાબો: સ્થિર (કાયમી) અને અસ્થિર (હંગામી) મૂડી, ભાગીદારો વચ્ચે નફાનું વિભાજન, નફા- નુકસાન ફાળવણી ખાતું.

એકમ III: ભાગીદારીનું પુનર્ગઠન

- ચાલ ભાગીદારો વચ્ચે નફાની વહેંચણીના ગુણોત્તરમાં ફેરફાર – ત્યાગનું પ્રમાણ અને લાભનું પ્રમાણ. મિલકતો અને જવાબદારીઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન, અનામતો અને એકત્રિત નફાની વહેંચણી
- પાઘડી: લક્ષણો , અસર કરતા પરિબળો અને મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિઓ: સરેરાશ નફાની પદ્ધતિ, અધિક નફાની પદ્ધતિ, ગુણક અને નફાના મૂડીકરણની પદ્ધતિ.
 - ભાગીદારનો પ્રવેશ: ભાગીદારના પ્રવેશની અસર, નફા-નુકસાન વહેંચણીના પ્રમાણમાં ફેરફાર, પાઘડીની અસરો, મિલકતોનું પુનઃમૂલ્યાંકન એન દેવાંની પુનઃઆકારણીની હિસાબી અસરો, અનામતો અને એકત્રીત નફા-નુકસાન વહેંચણી (સંચિત નફો), અને મૂડીનું સમાયોજન.
 - ભાગીદારની નિવૃત્તિ/મૃત્યુ: નફા-નુકસાન ની વહેંચણીના પ્રમાણમાં (ગુણોત્તરમાં) ફેરફાર, પાઘડીની હિસાબી અસર, મિલકતો અને દેવાંનું પુનઃમૂલ્યાંકન, સંચિત નફાનું સમાયોજન.

એકમ IV: ભાગીદારી પેઢીનું વિસર્જન

- અર્થ, હિસાબોની પતાવટ: વસૂલાત ખાતા અને સંબંધિત ખાતાઓ તૈયાર કરવા.

(ટુકડા વિતરણ, કંપનીને વેચાણ અને ભાગીદારની (નાદારી સિવાય) કંપનીના હિસાબો અને નાણાકીય પત્રકનું વિશ્લેષણ

એકમ V: શેરમૂડી અને ડિબેન્ચરના હિસાબો

- શેરમૂડી: અર્થ, સ્વરૂપ અને પ્રકારો.

શેરમૂડીના હિસાબો: ઇક્વિટી અને પ્રેફરન્સ શેર બહાર પાડવા અને ફાળવણી; શેરનું અતિ (વધુ) ભરણું અને લઘુ (ઓછું) ભરણું ; મૂળ કિંમતે, પ્રીમિયમથી અને વટાવ (ડિસ્કાઉન્ટ)થી બહાર પાડેલા શેર; અગાઉથી મળેલ/મગાવેલ હપ્તા, મળવાના બાકી હપ્તા, રોકડ સિવાયના અન્ય અવેજથી શેર બહાર પાડવા.

- શેરજપ્તી: હિસાબી વ્યવહારો, જપ્ત કરાયેલા શેર ફરી બહાર પાડવા.
- કંપનીના પાક સરવૈયામાં શેર અને ડિબેન્ચરનું પ્રસ્તુતીકરણ.
- ડિબેન્ચર બહાર પાડવા - મૂળ કિંમતે, પ્રીમિયમ અને વટાવ (ડિસ્કાઉન્ટ) થી બહાર પાડેલા ડિબેન્ચર; રોકડ સિવાય અન્ય વટાવ અવેજથી ડિબેન્ચર બહાર પાડવા.
- ડિબેન્ચરના નાણાં પરત કરવા (નવા શેર કે ડિબેન્ચર બહાર પાડીને, નફામાંથી અને સિંકીંગફંડ માંથી)

એકમ VI: નાણાકીય પત્રકોનું વિશ્લેષણ

- કંપનીના નાણાકીય પત્રકો: વાર્ષિક હિસાબોના પત્રકો મુખ્ય મથાળાઓ સાથે નિર્ધારિત ફોર્મમાં તૈયારી કરાવા.
- નાણાકીય વિશ્લેષણ: અર્થ, મહત્વ, હેતુ, મર્યાદાઓ.
- નાણાકીય પત્રકોના વિશ્લેષણ માટેના સાધનો: તુલનાત્મક પત્રકો દ્વારા, સમાન માપનાં પત્રકો દ્વારા, નફા-નુક્સાનનું પત્રક, પાકું સરવૈયું, સામાન્ય સૂચનાઓ.
- હિસાબી ગુણોત્તર: અર્થ અને ઉદ્દેશ્યો, ગુણોત્તરના પ્રકાર:
- તરલતાના ગુણોત્તરો : ચાલુ ગુણોત્તર , પ્રવાહી ગુણોત્તર.

- સધ્ધરતાના ગુણોત્તરો : દેવા ઇક્વિટી ગુણોત્તર, કુલ મિલકતો-દેવાંનો ગુણોત્તર, માલિકી ગુણોત્તર. વ્યાજ આવરણ ગુણોત્તર
- કાર્યક્ષમતાના ગુણોત્તરો: સ્ટોકનો ઉથલો, કાર્યશીલ મૂડીનો ઉથલો, દેવાદારોનો ઉથલો, લેણદારોનો ઉથલો, કાયમી મિલકતોનો ઉથલો, ચાલુ મિલકતોનો ઉથલો.
- નફાકારકતા ગુણોત્તર: કાચા નફાનો ગુણોત્તર, કામગીરી ગુણોત્તર, ચોખ્ખા નફાનો ગુણોત્તર, રોકાણ પર વળતર, શેર દીઠ કમાણી, શેર દીઠ ડિવિડન્ડ, નફાની કમાણીનો ગુણોત્તર.

એકમ VII: નાણાકીય સ્થિતિમાં ફેરફારનું પત્રક

- રોકડ પ્રવાહ પત્રક: અર્થ અને હેતુઓ, પત્રક તૈયાર કરવું, ઘસારા, ડિવિડન્ડ અને કર, બિન-ચાલુ મિલકતોનું વેચાણ અને ખરીદી (ICAI દ્વારા જારી કરાયેલ સુધારેલા ધોરણ મુજબ).

કોમ્પ્યુટરાઈઝ્ડ એકાઉન્ટિંગ સિસ્ટમ

એકમ I: કોમ્પ્યુટરાઈઝ્ડ એકાઉન્ટિંગ સિસ્ટમનો પરિચય

- કોમ્પ્યુટરાઈઝ્ડ એકાઉન્ટિંગ સિસ્ટમ (CAS) નો ખ્યાલ અને પ્રકાર.
- કોમ્પ્યુટરાઈઝ્ડ એકાઉન્ટિંગ સિસ્ટમનું માળખું.

એકમ II: કોમ્પ્યુટરાઈઝ્ડ એકાઉન્ટિંગ સિસ્ટમનો ઉપયોગ

- CASને ઇન્સ્ટોલ કરવાના તબક્કાઓ, ખાતાઓના ચાર્ટ બનાવવા, કોડિફિકેશન અને હિસાબી માથાળાનો ક્રમ.
- ડેટા એન્ટ્રી, ડેટા વેલીડેશન અને ડેટા વેરિફિકેશન.
- હવાલાની એન્ટ્રી કરવી, નાણાકીય પત્રકો તૈયાર કરવા, આખર નોંધો અને સરૂઆત નોંધો.
- CAS ની સુરક્ષા અને CASમાં ઉપલબ્ધ સુરક્ષા સુવિધાઓ (વિદ્યાર્થીઓ એકાઉન્ટિંગ પેકેજનો ઉપયોગ કરીને સમગ્ર એકાઉન્ટિંગ પ્રક્રિયાને સમજે અને તેનો અભ્યાસ તે અપેક્ષીત છે)

એકમ III: ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (DBMS) નો ઉપયોગ કરીને એકાઉન્ટિંગ

- DBMS ના ખ્યાલો. DBMS માં ઓબ્જેક્ટ્સ: કોષ્ટકો, ક્વેરીજ, ફોર્મ્સ, રિપોર્ટ્સ.
એકાઉન્ટિંગ માટે ડેટા ટેબલ બનાવવા.
- એકાઉન્ટિંગ માહિતી ઉત્પન્ન કરવી, ક્વેરી, ફોર્મ્સ અને રિપોર્ટ્સનો ઉપયોગ કરીને
DBMS ની એપ્લિકેશન/ઉપયોગિતા: શેરધારકોના રેકોર્ડ્સ, વેચાણ અહેવાલો, ગ્રાહકોની
પ્રોફાઇલ્સ, સપ્લાયર્સ પ્રોફાઇલ્સ પેરોલ, કર્મચારીઓની પ્રોફાઇલ્સ અને પેટા રોકડમેળ
વગેરે બનાવવા માટે.

એકમ IV: ઇલેક્ટ્રોનિક સ્પ્રેડશીટની એકાઉન્ટિંગ એપ્લિકેશન્સ

- ઇલેક્ટ્રોનિક સ્પ્રેડશીટ (ES) નો ખ્યાલ.
- ઇલેક્ટ્રોનિક સ્પ્રેડશીટના લક્ષણો અને સુવિધાઓ.
- ઇલેક્ટ્રોનિક સ્પ્રેડશીટ ની એપ્લિકેશન/ઉપયોગિતા: એકાઉન્ટિંગ માહિતી ઉત્પન્ન કરવા,
ઘસારાના સમયપત્રક તૈયાર કરવા, લોન પુનઃચુકવણી સમયપત્રક, પગારપત્રક
એકાઉન્ટિંગ વગેરે